

"Kadere iman, imanın erkânındandır. Yani, 'Her şey Cenâb-ı Hakk'ın takdiriyledir.' Kadere delâil-i kat'îye o kadar çoktur ki, had ve hesaba gelmez. Biz, basit ve zâhir bir tarzla, şu rükn-ü imaniyeyi, ne derece kuvvetli ve geniş olduğunu,.." izah?

"Kadere iman, imanın erkanındandır." iman fikrî bir mesele olduğundan, imanın altı rüknü birbirinden ayrılmaz ve tecezzi kabul etmez bir mahiyet taşır. Bu mesele itikadidir.

Yani bir insan iman etmesi icap eden çerçeve, hudut ve alan içerisinde herhangi bir şeyi inkar ederse, tamamını inkar etmiş kabul edilir. **Zira iman tecezzi kabul etmez.**

Amelde tecezzi ve inkısam caizdir. Bir Müslüman, namazını kılsa orucunu tutmasa, bunlara iman kaydı ve şartı ile o Müslüman namazından hesaba çekilmez, orucun hesabı görülür. Bu bir borcun alacaklıya ödeme keyfiyeti gibidir. Fakat iman birbirini ikmal eden veya birbirini ispat edip teyit eden veya birbirini netice veren bir mahiyet ve keyfiyette olduğundan, birine iman eden bütününe iman etmesi icap eder, birini inkar eden bütününü inkar etmiş sayılır. Bu mesele esma-i ilahiyesinin kainattaki tasarruf ve tecelliyatından kaynaklanan bir sırdan mütevellittir.

Cenab-ı Hak (cc) "**kün**" emr-i ezeli ile bir şeyi yarattığı gibi her şeyi yaratır. Aynı emirle zerreyi aynı emirle galaksileri ve kainatı yaratır. Burada uğraşma, meşguliyet ve farklılık söz konusu değildir.

Bu sebepten dolayı kainatta bir şeyin halıkı, her şeyin halıkıdır. Çünkü bir şey her şeyle bağlıdır.

Yani bir zeytini yoktan yaratana ibadet edilir ve mabud kabul edilir. Bu da ancak Allah'ı zülcelaldır. Kainatta bir şeyi yapmak her şeyi yapmak gibi müşkilatlıdır. Her şey, yapmak bir şeyi yapmak kadar kudreti ilahiyeye, kolaydır ve basittir.

İşte madem bir şeyin halıkı her şeyin halıkıdır; bir adam kainatın yaratılışını Allah'a verip de sineğin yaratılışını tabiata isnat ederse; yukarıdaki kaideler mucibince kainatı inkar etmiş kadar mesul ve sorumlu tutulur. **Çünkü bir şey her şeyle bağlı ve münasebettardır.**

Hilkatteki bu sistem ve keyfiyet İslam'ın fikri meselesi olan iman esasları içinde aynen geçerlidir. Yani Kur'an'dan bir ayeti inkar eden bütün Kur'anı inkar etmiştir veya imandan bir cüzü, mesela namazı inkar eden bütün iman hakikatlerini reddetmiş sayılır. Zira bu iman esasları arasında ciddi bir münasebet, irtibat, alaka

---

ve bütünlük vardır. Hepsi birini, biri ise hepsini içmam eder. Kargir binaları buna güzel bir misal olarak verebiliriz.

Osmanlı mimarisinde kubbeler ve kemerler kilit taşlarla birbirine bağlıdırlar. Bu taşların bir tanesi kubbeye hakimdir ve aynı zamanda adama mahkumdur. Yani o taşın bir tanesi alındığında kubbe yıkılır. Onu bırakıp bir başkasını alsan kubbe yine yıkılmaktan kurutulamaz. Çünkü taşların birbiri ile münasebeti birbirini desteklemek, kuvvetlendirmek ve muhafaza etmek mantık ve sistemine göre tanzim edilmiştir.

İman esasları da aynen bu kubbedeki taşlar ve kemerdeki mimari gibidir. Bir iman esası bütünü icap ettirip iman kubbesini ayakta tuttuğu gibi; birinin inkarı ve reddi ile de diğer iman esasları iptal olur, o iman kubbesi dahi çöker.

Fakat iman esaslarını kabulden sonra mütalaa, muhakeme ve marifetin artması için önce imanıbillah, daha sonra meleklerle iman, sonra kitaplara iman, sonra peygamberlere iman, sonra ahiret gününe ve daha sonra da kader mevzuna iman gibi esaslar, bu hikmete mebni sıralanır.

Yani Allah'ı bilmeyen, kainatı varlığını kabul etmeyen ve diğer iman esaslarını hakkıyla idrak edemeyen bir insana kaderden bahsetmek, ilkokul çocuğuna felsefe dersi vermek gibi olur ki bu manasız kalır.

İşte bu hikmete mebni, Muazzez Üstadımız [Kader Risalesini Yirmi Altıncı Söz](#) olarak telif eylemiş; zira buraya kadar, kaderin temel unsurları olan diğer iman esaslarını iki kere iki dört eder derecesinde izah ve ispat ettikten sonra kader mevzunu takdir etmiştir.

Her şey Cenab-ı Hak'ın takdiri ile dir. Yani Cenab-ı Hak her şeyi yani olmuş, oluyor ve olacak ne varsa biliyor, yazıyor ve yaratıyor.

Kader aynı zamanda bilmenin, irade etmenin ve yaratmanın temelini oluşturuyor. Yani bir plan var, bir proje gerçekleşiyor ve bir program uygulanıyor. İşte bu programın ve planın varlığı ve tahakkuku had ve hesaba gelmez kati delil ve burhanlarla sabittir ve mebzuldür. İnşallah mukaddemeden itibaren kaderin, yani bu plan ve programın had ve hesaba gelmez delil ve burhanlarını nazara alarak ispatına ve tahakkukuna gayret göstereceğiz.